

GoFor'un
Gençlik Yaşını
18-35 Olarak
Tanımlama
Kararına Dair
Bilgi Notu

**GoFor'un Gençlik Yaşını
18-35 Olarak
Tanımlama Kararına Dair**

Bilgi Notu

Aralık 2024

Giriş

Gençlik, genellikle düşünüldüğü gibi biyolojik bir durumdan ziyade toplumsal olarak şekillenen bir kategoridir. Her toplumsal kategoride olduğu gibi, gençlik de toplumsal koşullardan ve gelişmelerden etkilenecek dönüşür. Gençliğe ilişkin yaş aralığının tanımlanmasıyla ilgili bir ortaklaşma bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, gençlik politikalarının oluşturulması ve izlenmesi süreçleri için ilgili yaş aralığının tanımlanması önem taşımaktadır. Değişen toplumsal koşullar temelinde gençlik kategorisinin nasıl değiştiğini, hangi yaş aralığının gençliğe dahil olduğunu tespit etmek kapsayıcı bir gençlik politikası için elzemdir.

Gençlik Örgütleri Forumu'nun 9. Olağan Genel Kurulu'nda alınan karar doğrultusunda gençlik yaşının 18-35 olarak tanımlanmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir. Bu değişikliğin gerekçesi olarak değişen toplumsal koşullar ışığında gençlerin yetişkinliğe geçişinin zorlaşmasıyla beraber gençlik yaşının uzaması gösterilmiştir. Bu doğrultuda GoFor Çalışma Usul ve Esasları'nda¹ yer alan

Madde 2.10. Genç: 18-30 yaş aralığındaki bireyleri ifade eder.

ifadesi

Madde 2.10. Genç: **18-35 yaş** aralığındaki bireyleri ifade eder.

olarak değiştirilmiştir. Bu değişiklikle birlikte;

- 1) Tüzel kişiliği olan örgütlerin GoFor üyeliğine başvurabilmeleri için yönetim kurulunun en az 1/3'ünün **35 yaşının altında** olması gerekmektedir.
- 2) GoFor'da her üye örgüt, **18-35 yaş** arasındaki bir temsilci ile temsil edilir.
- 3) GoFor'un yürüttüğü savunuculuk, politika ve veri üretme faaliyetlerinde gençlik yaşının 18-35 olarak esas alınmasına kademeli olarak geçilecektir.

Bu bilgi notu, bu kararın temel nedenlerini açıklamakta, dünyada ve Türkiye'de gençlik yaşının uzamasına neden olan koşullara dikkat çekmektedir.

¹ Gençlik Örgütleri Forumu. *Çalışma usul ve esasları*. <https://go-for.org/calisma-usul-ve-esaslari/>

Gençliğin Yaşı

Gençlik, sanılanın aksine biyolojik olmaktan çok toplumsal olarak inşa edilen bir kategoridir. Başka bir deyişle, “gençlik” değişmeyen ya da sınırlı belli bir olguyu işaret etmez. Toplumsal bir kategori olarak gençlik, toplumsal anlamlarla ve tahayyüllerle yüklüdür. Gençlik araştırmacıları ve gençlik çalışanları, bu toplumsal anlamların ve tahayyüllerin nasıl ve neden geliştiğini ve değiştiğini anlamaya çalışmaktadır.

Bourdieu, gençliğin “yalnızca bir laftan ibaret” olduğunu belirtirken gençliği doğallaştıran ve değişmeyen bir kategori olarak ele alan yaklaşıma karşı çıkar. Bourdieu’ye göre gençlik, yetişkinlerle gençlerin arasındaki güç ilişkisini yansıtır şekilde yetişkinlerin iktidarı bağlamında kurulur. Bu yaş temelli sınıflandırma, gençlerin özerk yaşam alanlarının sınırlandırılmasına zemin oluşturur.²

Araştırmalar, “gençlik” ve “genç bireylerin” farklı zaman, amaç ve mekana bağlı olarak oldukça değişken yaş grupları içinde sınıflandırıldığını vurgulamaktadır.³ Bunun başlıca sebeplerinden biri, farklı tarihsel dönemlerde ve coğrafyalarda çocukluk ile yetişkinlik arasındaki dönemi kapsadığı tahayyül edilen gençlik döneminin farklı toplumsal gösterenleri olmasıdır.

“Gençlik” kavramının ne olduğu konusunda evrensel bir fikir birliği yoktur. Gençlik, toplumsal olarak inşa edilmiş bir kavramdır ve çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecindeki karmaşık bir özerklik dönemi olarak tanımlanır. Gençlerin tanımları ülkeler arasında farklılık göstermektedir.⁴

Yetişkinlik ve çocukluğa ilişkin toplumsal koşullar değiştiği gibi gençliğe ilişkin toplumsal koşullar da farklılaşmaktadır. Öte yandan, dezavantajlı ve kırılğan gruplar arasında yetişkinliğe geçiş süreçleri daha da zorlaştığı için gençlik yaşı aynı coğrafya içinde de farklılaşabilmektedir.

² Kurtaran, Y., Nemetli, G., & Yentürk, N. Gençler hakkında, gençler için, gençlerle. N. Yentürk, Y. Kurtaran, G. Nemetli (Ed.), *Türkiye’de gençlik çalışması ve politikaları* içinde (ss. 3-22). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

³ Furlong, A. (2017). The changing landscape of youth and adulthood. *Routledge handbook of youth and young adulthood* içinde (ss. 3-11). Routledge International Handbooks.

⁴ Youth Partnership. (2019). *Youth Policy Essentials*. Council of Europe.

<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261953/Youth+Policy+Essentials+-updated.pdf/92d6c20f-8c8a-205f-0e53-14e16d69e561>

Politika Yapımında Gençliği Tanımlamak

Gençlik yaşının tanımlanması konusundaki zorlukların yanı sıra politika yapımında kimin “genç” olduğunu tanımlamak önem taşımaktadır. Gençlik yaşını tanımlamak, gençlik politikalarının hedef kitlesini, içeriğini, hangi talep ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirileceğini belirlemek için gereklidir.

Avrupa’da gençlik politikaları açısından ortak olarak kararlaştırılmış bir yaş aralığı bulunmamaktadır. Gençlik tanımı, sosyokültürel yapı, coğrafya ve farklı politika düzenlemeleri doğrultusunda değişiklik göstermektedir. Bu tanımlar arasındaki ortak nokta ise gençliğin eğitimden istihdama geçiş, ebeveyn evinden bağımsız bir yaşam sürdürme, ekonomik bağımsızlık gibi önemli hayat olaylarıyla işaretlenmiş olmasıdır. Gençlik politikalarının hedeflediği gençliğe ilişkin yaş sınırının bu gösterenler doğrultusunda belirlenmesi, gereken koşullarda tekrar değerlendirilmesi temeldir.

Perovic, Avrupa’daki ulusal gençlik politikalarının işaret ettiği gençlik yaşını altı modelde özetlemiştir.⁵ Bu modeller, *Tablo 1*’de görülebilir. Ulusal gençlik politikalarının işaret ettiği gençlik yaşı, Avrupa’da değişiklik gösterirken bu değişikliklerin sosyoekonomik yapıyla eşleştirilmesi etkili gençlik politikaları için elzemdir.

Tablo 1: Avrupa ulusal gençlik stratejilerinde gençlik yaşı modelleri

Model	Yaş aralığı	Ülkeler
Yaygın Avrupa modeli	14/15/16 - 29/30	Andorra, Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Belarus, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Danimarka, Gürcistan, İtalya, Litvanya, Macaristan, Moldova, Almanya, Polonya, Rusya, Slovenya, Sırbistan, Hırvatistan, Karadağ, Çekya ve İspanya
Kısaltılmış gençlik modeli	13/15/16 - 24/25	İrlanda, Letonya, İsviçre ve İsveç
Gençlik yaşının daha erken başlayıp daha	12/13 - 30	Birleşik Krallık, Lüksemburg, Malta, Norveç ve Portekiz

⁵ Perovic, B. (2016). *Defining youth in contemporary national legal and policy frameworks across Europe*. Youth Partnership. <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261653/Analytical+paper+Youth+Age+Bojana+Perovic+4.4.16.pdf/eb59c5e2-45d8-4e70-b672-f8de0a5ca08c>

geç bittiği model		
Uzayan gençlik modeli	12/14/15/16 - 32/35	Yunanistan, Kıbrıs, Romanya, San Marino ve Ukrayna
Çocukluk yaşını kapsayan gençlik modeli	3/6/7 - 25/26/30	Fransa, Estonya ve İzlanda
Çocukluk ve gençliğin birleştiği model	0 - 25/29/30	Avusturya, Belçika, Lihtenştayn, Slovakya, Finlandiya ve Hollanda

Kaynak: Perovic, B. (2016). *Defining youth in contemporary national legal and policy frameworks across Europe*. Youth Partnership.

<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261653/Analytical+paper+Youth+Age+Bojana+Perovic+4.4.16.pdf/eb59c5e2-45d8-4e70-b672-f8de0a5ca08c>

Gençlik Örgütleri Forumu'nun gözlemci üye olarak yer aldığı Avrupa Gençlik Forumu da uzayan gençlik modelini temel almaktadır. Bu bağlamda, Avrupa Gençlik Forumu'nda yer alan üye örgüt temsilcilerinin 35 yaşının altında olması gerekmektedir.⁶

Türkiye'de ise ulusal gençlik politikası bulunmamaktadır. Farklı kurumlar farklı gençlik yaş aralığı tanımladığı için gençlik politikalarının devamlılığı ve izlenmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Kamu kurumları tarafından üretilen az sayıda gençlik verisi de farklı yaş aralıklarında üretilmektedir. Bu durum, karşılaştırma ve kanıta dayalı politika üretme çabalarını zorlaştırmaktadır.

Öte yandan, gençlik alanında üretilen politikaların dezavantajlı gençlik gruplarının ihtiyaç ve taleplerini öne çıkarması, bu gruplara yönelik hedefli müdahaleler geliştirmesi gerekmektedir. İşsizlik, yoksulluk, güvencesizlik, sosyal dışlanma gibi gençlik hakları ihlallerine yol açan yapısal sorunlar, gençlik politikalarının ana eksenini oluşturmalıdır.

Bu nedenle, değişen toplumsal ve ekonomik koşullar ışığında gençlik kategorisinin kimleri kapsadığı sorusu tekrar değerlendirilmelidir. Gençlik kategorisinin sınırlarını yeniden ele almak, politikaların hem toplumsal gerçekliklere uygun şekilde şekillenmesini hem de gençlerin farklı ihtiyaç ve deneyimlerine duyarlı hale gelmesini sağlayabilir. Bu yaklaşım, gençlerin güçlenmesine ve toplumsal hayata daha etkin katılımına olanak tanıyacaktır.

⁶ Avrupa Gençlik Forumu. Tüzük. <https://www.youthforum.org/files/230317-STATUTES-YFJ-ENG.pdf>

Gençlik Yaşı Uzuyor

Geç modernitede gençlik dönemine ilişkin yaş evresinin uzadığı yaygın bir görüş haline gelmiştir. Yetişkinliğin standart göstergeleri olan eğitimi tamamlama, ev sahibi olma ve tam zamanlı bir işe sahip olma gibi hayat olayları, günümüz gençleri tarafından daha ileri yaşlarda gerçekleştirilmektedir. Bu değişimler, yetişkinliğin geçmiş kuşaklara göre bugün daha geç bir yaşta tanımlandığını düşündürmektedir.

2001 yılında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan *Avrupa Gençliği için Yeni İvme* başlıklı Beyaz Kitap'ta gençlik kategorisinin değiştiğine değinilmiştir.⁷ Ekonomik ve sosyokültürel faktörlerin yanı sıra gençlikten yetişkinliğe geçiş yollarının önceki dönemlere göre karmaşıklaşması, gençlik yaşının uzamasının nedenleri olarak öne sürülmüştür. 2001'den 2020'lere geldiğimizde bu koşulların ve zorlukların daha da derinleştiği açıktır.

Denstad, gençliğin uzamasının toplumsal koşullarını şöyle açıklamaktadır:

[Gençler kendilerini geçindiremedikleri ve konut piyasasına giremedikleri için ailelerinin evlerinde yaşamaya ve mali ve diğer desteklerine bağımlı kalmaya devam ederler. İnsanlar bir önceki nesile kıyasla çok daha büyük bir yaşta mali olarak kendi kendilerine yeter hale geldiklerinden ve ailelerini kurduklarından, gençlik olarak adlandırılan grubun üst yaş sınırını yukarı doğru zorlarlar.⁸

Avrupa'da ve Türkiye'deki veriler, gençlik yaşının uzama eğilimini doğrular niteliktedir. Örneğin, sosyal yetişkinliğe geçişte önemli bir kilometre taşı olarak kabul edilen ebeveyn evinden ayrılma yaşı Avrupa'da artmaktadır. *Grafik 1*'de Avrupa'da en büyük ebeveyn ayrılma yaşına sahip beş ülke ile Avrupa Birliği ortalaması görülmektedir. Bulgaristan, İspanya, Yunanistan, Slovakya ve Hırvatistan'da ebeveyn evinden ayrılma yaşı 30'u aşmıştır. Bu artışın nedenleri arasında eğitim süresinin uzaması, güvencesiz çalışma koşulları, genç işsizliği ve konut krizi gösterilmektedir.⁹

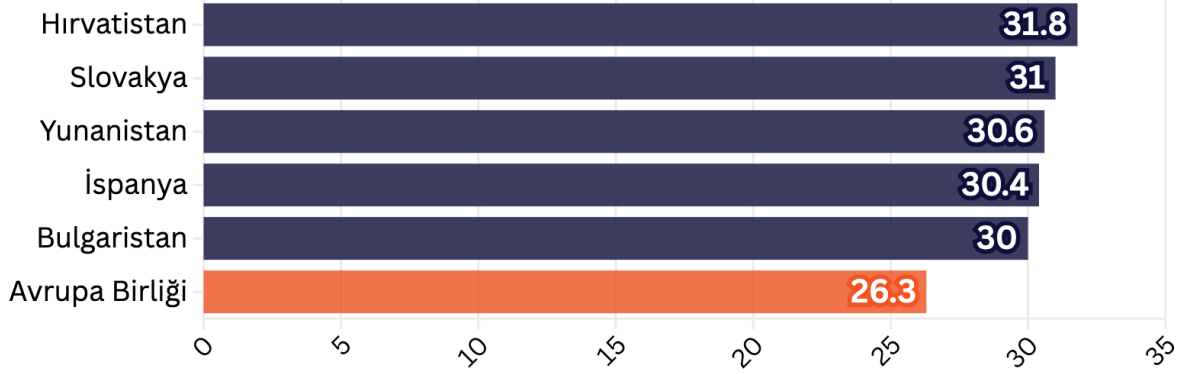
⁷ Avrupa Komisyonu. (2001). *European Commission White Paper: A New Impetus for European Youth*. https://www.youthforum.org/files/youth_wp_COM_2001_681.pdf

⁸ Denstad, F. Y. (2014). *Gençlik politikaları kılavuzu*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

⁹ Friedrich Ebert Stiftung. (2024). *Youth Study Southeast Europe 2024*. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/wien/21457.pdf>

Grafik 1: Ebeveyn evinden ayrılan gençlerin tahmini ortalama yaşı (2023)

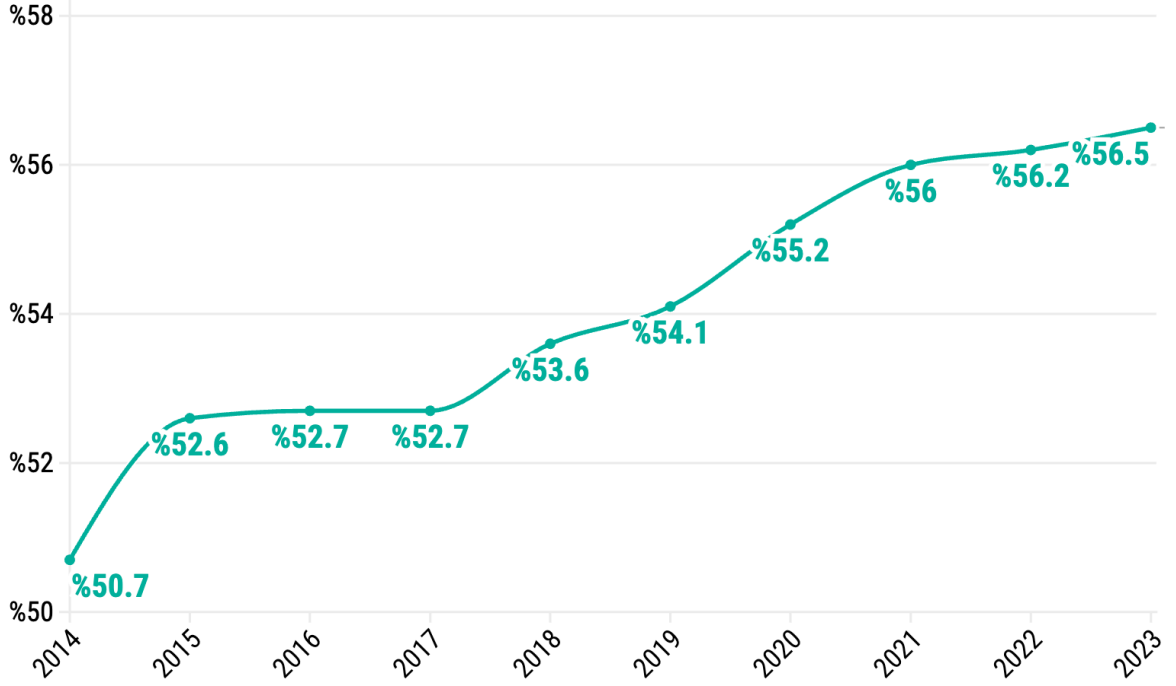

Kaynak: Eurostat. Estimated average age of young people leaving the parental household by sex (yth_demo_030). https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/yth_demo_030/default/table?lang=en

Ebeveyn evinden ayrılma yaşına ilişkin Türkiye'den veri bulunmamasına rağmen, Türkiye'deki yaşam koşulları göz önüne alındığında bu yaşın, farklı gençlik grupları arasında değişmekle birlikte, daha yüksek olduğu varsayılmaktadır. Öte yandan, *Grafik 2*'de Türkiye'de ebeveynleriyle yaşayan veya hane gelirine katkıda bulunan/hane gelirinden yararlanan 18-34 yaş arası nüfus görülmektedir. 2023 yılında Türkiye'de 18-34 yaş arası nüfusun %56.5'i ebeveynleriyle yaşamakta veya ebeveynlerinin hane gelirine katkıda bulunmakta ya da ebeveynlerinin hane gelirinden yararlanmaktadır. Bu oran 2014'te %50.5 olarak gerçekleşmiştir. Ebeveynlerden ekonomik bağımsızlık, sosyal yetişkinliğin bir diğer önemli adımı olarak kabul edilirken 18-34 yaş arasındaki gençlerin yarısından fazlası ekonomik olarak ebeveynlerine bağımlıdır ve bu oran artış eğilimindedir.

Grafik 2: Türkiye’de ebeveynleriyle yaşayan veya hane gelirine katkıda bulunan/hane gelirinden yararlanan kişiler (18-34 yaş arası nüfus, Yüzde)

Kaynak: Eurostat. Persons living with their parents or contributing/benefiting from the household income (population aged 18 to 34 years) (ilc_lvps08).

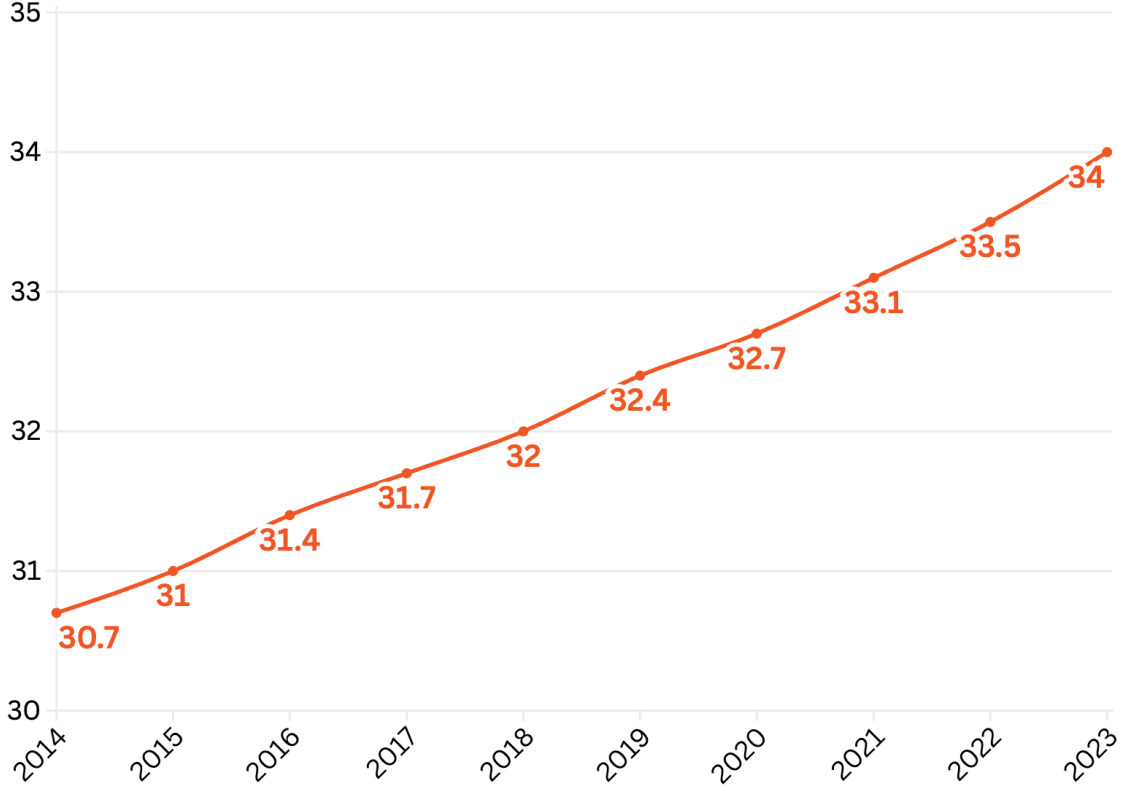
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvps08/default/table?lang=en

Başka çarpıcı bir veri, bu veriye ilişkin yaş kırılımlarına bakıldığında görülmektedir. 2023 yılında Türkiye’de 25-34 yaş arası gençlerin %38.2’si ailelerine ekonomik olarak bağımlı yaşarken bu oran, 2006 yılında 25-29 yaş arasındaki gençlerin ailelerine ekonomik olarak bağımlı yaşama oranına (%38.5) oldukça yakındır. Başka bir deyişle, 2006 yılında 25-29 yaş arasındaki gençler ile 2023 yılında 25-34 yaş arasındaki gençlerin ailelerine ekonomik olarak bağımlı olma oranı benzerdir. Geçen yıllar içinde ekonomik koşullar nedeniyle gençlerin ailelerine ekonomik olarak bağımlı durumu giderek uzamaktadır.

Ekonomik ve toplumsal güvencesizliğin yanı sıra demografik değişim de gençlik yaşının uzaması eğilimini güçlendirmektedir. Türkiye’de, ve dünyada, doğurganlık ve ölümlülük hızlarındaki azalmaya bağlı olarak, yaşlı nüfusun arttığı ve ortanca yaşın yükseldiği görülmektedir. *Grafik 3*, 2014 ve 2023 yılları arasında Türkiye’de ortanca yaşın 30.7’den 34’e yükseldiğini göstermektedir.

Grafik 3: Türkiye'de ortalama yaş

Kaynak: TÜİK. Ortalama yaş, Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları.

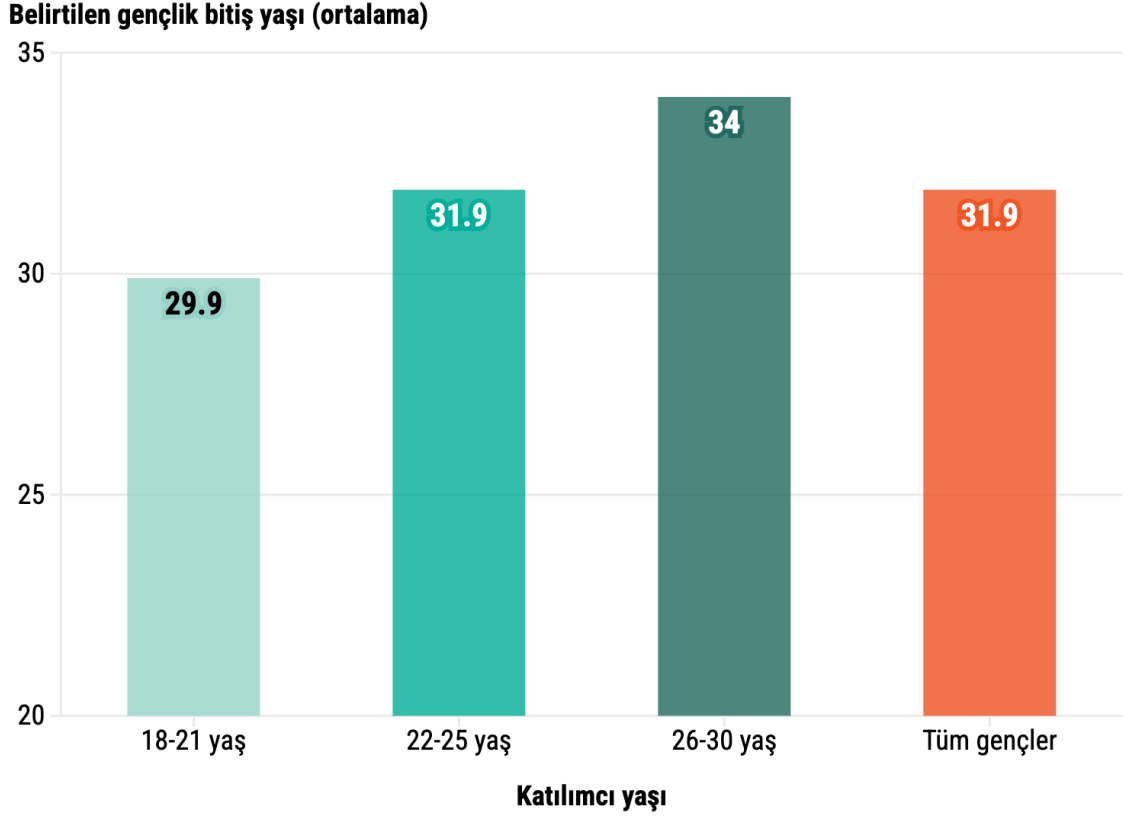
<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>

Demografik değişimle ilişkili olarak ortalama yaşın artması, kendi başına gençlik yaşının uzamasına işaret etmek zorunda değildir. Fakat bu durum, ilişkili diğer ekonomik ve toplumsal dönüşümlerle birlikte yaşandığı takdirde gençlik yaşının uzadığı görülmektedir.

Gençlik yaşının uzamasına ilişkin başka bir gösterge toplumdaki gençlik ve gençlik yaşına ilişkin algıdır. Gençlik Örgütleri Forumu'nun 2024 yılında gerçekleştirdiği *Gençlerin Politik Tercihleri Araştırması*'na göre 18-30 yaş arasındaki gençler, gençliğin yaklaşık 32 yaşında bittiğini belirtmektedir (Grafik 4).

Grafik 4: Katılımcıların “Sizce gençlik kaç yaşında biter?” sorusuna cevapları, yaş grubuna göre

Kaynak: GoFor. Gençlerin politik tercihleri araştırması 2024.

<https://go-for.org/wp-content/uploads/2024/03/Genclerin-Politik-Tercihleri-Arastirmasi-2024.pdf>

Öne çıkan bir bulgu, yaş grubu arttıkça belirtilen gençlik bitiş yaşının uzamasıdır. 22-25 yaş arasındaki gençler, gençliğin 31.9 yaşında bittiğini belirtirken 26-30 yaş arasındaki gençler için bu yaş 34'tür. Öyle gözüküyor ki sosyal yetişkinlikle ilişkilendirilen hayat olayları gençlerin yaşı büyüdükçe daha da ulaşılamaz hale gelmektedir. Bu nedenle belirtilen gençlik yaşı sınırı, yaş arttıkça yükselmektedir.

Sonuç

Bu göstergeler ışığında değişen ekonomik, sosyal ve demografik koşullar, gençlik yaşının uzamasına neden olmaktadır. Türkiye’de ve dünyada eğitimin uzaması, güvencesiz çalışma koşulları, konut erişimindeki zorluklar ve ekonomik bağımlılık gibi faktörler, gençlerin yetişkinlik göstergelerine daha ileri yaşlarda ulaşmasına yol açmaktadır.

Güncel toplumsal gerçeklikler ve gençlerin değişen yaşam koşulları dikkate alınarak GoFor 9. Olağan Genel Kurulu’nda gençlik yaşının 18-35 olarak yeniden tanımlanmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir. Bu değişiklikte birlikte, üyelik kriterleri, temsilci yaşı ve politika geliştirme süreçlerinde değişiklikler yapılmıştır.¹⁰ Gençlik yaşının yeniden ele alınması, gençlik politikalarının daha etkin bir şekilde geliştirilmesine zemin hazırlayarak gençlerin haklarını ve ihtiyaçlarını daha iyi karşılamayı mümkün kılacaktır.

¹⁰ Ayrıntılar için bkz. Gençlik Örgütleri Forumu. *Çalışma usul ve esasları*.
<https://go-for.org/calisma-usul-ve-esaslari/>

www.go-for.org

